

Sygn. akt VIII U 1577/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Ewa Grychtol

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2018 r. w Gliwicach

sprawy Przedsiębiorstwa Produkcji i Handlu (...)

(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale I. W. (1) i Zakładów (...) Spółki Akcyjnej

o podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy zlecenia

na skutek odwołania Przedsiębiorstwa Produkcji i Handlu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 11 sierpnia 2014 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od Przedsiębiorstwa Produkcji i Handlu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 330 zł (trzysta trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 1577/18

UZASADNIENIE

Decyzją 11 sierpnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej I. W. (1) w Przedsiębiorstwie Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia na rzecz pracodawcy, z którym ubezpieczony pozostawał

w stosunku pracy, tj. Zakładami (...) Spółka Akcyjna w G., za okresy wskazane w decyzjach wynosi o złotych.

W uzasadnieniu tej decyzji ZUS podniósł, że została ona wydana po kontroli przeprowadzonej u odwołującego, tj. w Przedsiębiorstwie Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., której zakresem objęto okres od stycznia 2009r. do grudnia 2013r. W toku tej kontroli ustalono, że odwołująca się spółka (...) w okresie objętym kontrolą zawierała umowy produkcyjne

z płatnikiem składek (...) S.A. z siedzibą w G., których przedmiotem była produkcja materiałów elektroizolacyjnych prowadzona z użyciem maszyn i urządzeń oraz wyłącznie z surowców i materiałów przekazanych przez (...) S.A. Dalej ustalono, że

w celu realizacji tych umów odwołująca spółka (...) zawierała umowy zlecenia

z pracownikami (...) S.A., w tym również z zainteresowaną, której dotyczy decyzja będąca przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie. W efekcie powyższych ustaleń organ rentowy uznał, że praca wykonywana w ramach przedmiotowych umów zlecenia była przez zleceniobiorców faktycznie wykonywana na rzecz swojego pracodawcy. O powyższym zdaniem ZUS świadczy to, że poszczególni zleceniobiorcy świadczyli, w ramach realizacji tych umów, pracę w miejscu wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę, tj. w halach produkcyjnych (...) S.A. Zakres czynności określonych w umowie zlecenia obejmował obsługę procesu produkcyjnego polegającego na wytwarzaniu materiałów elektroizolacyjnych, tj. takie same czynności jak realizowane w ramach umów o pracę. Tym samym umowy zlecenia nie mogą stanowić podstawy do objęcia, z tytułu ich wykonywania, obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym. Jako podstawę prawną wydania zaskarżonej decyzji ZUS wskazał m.in. art. 4 pkt. 2 lit. a i art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W oparciu o te przepisy uznał, że praca wykonywana przez zainteresowaną na podstawie umów zlecenia zawartych z (...) Sp. z o.o. była faktycznie świadczona na rzecz płatnika (...) S.A., z którym zainteresowana pozostawała w stosunku pracy. ZUS wskazał, że zgodnie z przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnikiem składek w stosunku do pracowników jest pracodawca. W treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji ZUS powołał się również na art. 74 ust. 1 i art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył płatnik składek Przedsiębiorstwo Produkcji

i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., domagając się jej zmiany w całości i ustalenia podstawy wymiaru składek oraz wysokości samych składek, na podstawie przychodów uzyskiwanych przez ubezpieczonego z tytułu umowy zlecenia zawartej z tym płatnikiem składek. W uzasadnieniu odwołujący zakwestionował prawidłowość zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 121 ze zm.). Wskazał, że obu spółek nie łączyła umowa o podwykonawstwo i w ramach umów produkcyjnych nie wykonywano częściowych podzespołów do dalszego wykorzystania przez IZO – ERG. Wręcz przeciwnie praca w ramach umów zlecenia była wykonywana faktycznie na rzecz Spółki (...), która stawała się właścicielem gotowych produktów, które następnie odpłatnie przekazywała na rzecz IZO – ERG, a ta spółka wprowadzała je na rynek.

W uzasadnieniach tej decyzji ZUS podniósł, że została ona wydana po kontroli płatnika składek przeprowadzonej w Przedsiębiorstwie Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. oraz takiej samej kontroli przeprowadzonej w Zakładach (...) Spółki Akcyjnej w G., której zakresem objęto okres od stycznia 2009r. do grudnia 2013r.

W toku obu tych kontroli ustalono, że spółka (...) w latach 2008 – 2013 zawierała umowy produkcyjne z odwołującym (...) S.A., których przedmiotem była produkcja materiałów elektroizolacyjnych prowadzona z użyciem maszyn i urządzeń oraz wyłącznie z surowców

i materiałów przekazanych przez (...) S.A., w ilości i asortymencie bieżąco uzgadnianym przez strony. Dalej ustalono, że w celu realizacji tych umów spółka (...) zawierała umowy zlecenia z pracownikami odwołującego (...) S.A., w tym również

z ubezpieczoną, której dotyczy decyzja będąca przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie. Z kolei odwołujący IZO – ERG zastrzegł sobie prawo do bieżącego nadzoru nad pracą wykonywaną w ramach realizacji tych umów. W efekcie powyższych ustaleń organ rentowy uznał, że praca wykonywana w ramach przedmiotowych umów zlecenia była przez zleceniobiorców faktycznie wykonywana na rzecz swojego pracodawcy. O powyższym zdaniem ZUS świadczy to, że poszczególni zleceniobiorcy świadczyli, w ramach realizacji tych umów, pracę w miejscu wykonywania pracy

na podstawie umowy o pracę, tj. w halach produkcyjnych (...) S.A. Zakres czynności określonych w umowie zlecenia obejmował obsługę procesu produkcyjnego polegającego na wytwarzaniu materiałów elektroizolacyjnych, tj. takie same czynności jak realizowane w ramach umów o pracę. Tym samym umowy zlecenia nie mogą stanowić podstawy do objęcia, z tytułu ich wykonywania, obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu ich wykonywania.

Od powyższej decyzji odwołania złożyło Przedsiębiorstwo Produkcji i Handlu (...) Sp. z o.o. w G.. Płatnik składek zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego to jest art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez uznanie, że zainteresowani w ramach umowy zlecenia zawartej z odwołującą spółką wykonywali pracę na rzecz (...) S.A. Spółka (...) Sp. z o.o. wniosła o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez ustalenie wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych we wskazanej w odwołaniach wysokości, innej niż o złotych, oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów procesu według norm przepisanych.

Zdaniem odwołującej spółki w zaskarżonej decyzji brak jest jakiegokolwiek analizy jakie konkretnie czynności zainteresowana wykonywała w ramach umów zleceń łączących ją z (...) Sp. z o.o. tj. jak zorganizowany był proces produkcji w tej spółce, prace jakich osób i w jakim zakresie przyczyniały się ostatecznie do powstania produktów wytwarzanych przez spółkę, którymi były materiały elektroizolacyjne, brak jest także analizy przedmiotu i treści umów produkcyjnych łączących odwołującą z (...) S.A. Odwołująca spółka podniosła, że art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma zastosowanie wyłącznie w sytuacjach, w których pracodawca zawiera z osobą trzecią umowy o podwykonawstwo, w ramach której zleca tej osobie trzeciej wykonywanie określonych czynności, a ta osoba trzecia na podstawie umowy cywilnoprawnej zleca dalej wykonywanie tych samych czynności osobom, które są pracownikami pracodawcy. Taka sytuacja w żadnym przypadku nie miała miejsca w niniejszej sprawie, ponieważ odwołującej spółki i (...) - (...) S.A. nie wiązała żadna umowa o podwykonawstwo. Odwołującej nie były zlecane żadne cząstkowe czynności w procesie wytwarzania materiałów elektroizolacyjnych. Na podstawie umów produkcyjnych zawieranych w kolejnych latach, odwołująca wytwarzała wyroby gotowe, to jest materiały elektroizolacyjne w uzgodnionych ilościach i asortymencie i przenosiła ich własność na Zakłady (...) S.A. Skoro przedmiotem umowy zawartej pomiędzy odwołującą a (...) S.A. było wytworzenie i wydanie gotowych produktów, to zdaniem odwołującej nie ma zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W odpowiedzi na odwołanie, złożone od wyżej wymienionej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o jego oddalenie podtrzymując swe dotychczasowe stanowisko. Dodatkowo podniósł, że w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych pracownicy, którzy poza zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę u swojego pracodawcy zawierają umowy cywilnoprawne (np. umowy zlecenia) z podmiotami trzecimi, ale w ramach których praca wykonywana jest na rzecz własnego pracodawcy przez tego pracownika, są na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych traktowani jako pracownicy w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W konsekwencji należy odprowadzać od takiej umowy cywilnoprawnej składki na ubezpieczenia społeczne. Płatnikiem tych składek jest pracodawca, z którym pracownik ma zawartą umowę o pracę. W ocenie ZUS taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie. Zainteresowana w ramach umów zlecenia wykonywała pracę na rzecz pracodawcy tj. Zakładów (...) Spółki Akcyjnej w G., z którym pozostawała w stosunku pracy, mimo iż umowy zlecenia zostały zawarte z podmiotem trzecim Przedsiębiorstwem Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., a nie z pracodawcą, na rzecz którego nastąpiło faktyczne świadczenie pracy, co zostało ustalone w trakcie kontroli przeprowadzonych przez ZUS u obu powyższych odwołujących.

Zainteresowana I. W. (2) nie zajęła stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z 29 lipca 2015r. w sprawie VIII U 2012/14 Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję, stwierdzając brak podstaw do ustalenia przez organ rentowy zerowej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej I. W. (1) z tytułu wykonywania przez nią pracy na podstawie umowy zlecenia w Przedsiębiorstwie Produkcji i Handlu (...) Sp. z o.o. w G..

Natomiast wyrokiem z 21 grudnia 2017r., w sprawie III AUa 1265/17 Sąd Apelacyjny w Katowicach uchylił powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania temu sądowi pozostawiając mu również rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. W uzasadnieniu swojego wyroku, Sąd Apelacyjny uznał za konieczne przeprowadzenie postępowania w kierunku ustalenia kwestii podlegania zainteresowanej ubezpieczeniom społecznym, co w konsekwencji pozwoli na ustalenie przesłanek podlegania przez nią również ubezpieczeniu zdrowotnemu i ewentualne wskazanie płatnika składek na te ubezpieczenia. Nadto za niezbędne Sąd Apelacyjny uznał również ustalenie, czy w zakresie umowy zlecenia zainteresowana jest traktowana jak pracownik w kontekście art. 8, ust. 2a ustawy o SUS, co w ocenie tego Sądu wskazywałoby na tytuł także do ubezpieczenia zdrowotnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zakłady (...) Spółka Akcyjna w G. powstały w roku 1999, a przedmiotem ich działalności jest, między innymi, produkcja tworzyw sztucznych, płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych, materiałów elektroizolacyjnych.

Z kolei Przedsiębiorstwo Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. powstało w dniu 27 października 2008r. i jej jedynym udziałowcem jest spółka (...). Spółka ta ma taki sam przedmiot działalności, jak spółka właścicielska. Siedziby obu tych spółek mieszczą się pod tym samym adresem, tj. w G. przy ulicy (...). Prezesem spółki (...) jest W. S., będący równocześnie dyrektorem do spraw finansowych – członkiem zarządu w Spółce (...).

Zakłady (...) Spółka Akcyjna w G. zatrudniają około 200 osób, w tym 160 na produkcji. Pozostałe osoby pracują na działach wspomagających produkcję, tj.: technicznym, badawczym, magazynowym, administracyjnym i handlowym. Pracownicy „IZO-ERG-u” pracują na 3 zmiany przez 5 dni w tygodniu. W soboty zakład zasadniczo nie pracuje. Z uwagi na niedobory kadrowe przy produkcji, koniecznym stało się zatrudnienie dodatkowych pracowników. W soboty i niedziele była uruchamiana produkcja, przy której pracowali pracownicy Spółki (...), którzy byli równocześnie pracownikami Spółki (...).

Zakłady (...) Spółka Akcyjna w G. i Przedsiębiorstwo Produkcji i Handlu (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w G. zawarły w dniach 30 grudnia 2008r., 28 grudnia 2009r., 30 grudnia 2010r., 30 grudnia 2011r., 21 grudnia 2012r. i 20 grudnia 2013r. kolejne jednobrzmiące umowy produkcyjne, których przedmiotem była produkcja materiałów elektroizolacyjnych w ilości i asortymencie bieżąco uzgodnionym przez strony.

Produkcja materiałów elektroizolacyjnych, będąca przedmiotem umowy, miała być prowadzona wyłącznie z surowców i materiałów przekazanych przez zleceniodawcę i przy użyciu jego maszyn i urządzeń. Nadto dozór techniczny Zakładów (...) S.A. zobowiązany był do nadzorowania i odbioru technicznego wytworzonych materiałów elektroizolacyjnych.

Za wykonane produkty, o których mowa w § 1 pkt. 1 zleceniobiorca miał otrzymać umowne wynagrodzenie naliczane według stawki za tonę wytworzonych materiałów, bez względu na ich asortyment.

Umowy były zawierane na okresy roczne, tj. od 1 stycznia do 31 grudnia roku następującego po roku zawarcia danej umowy.

Sąd ustalił, że Przedsiębiorstwo Produkcji i Handlu (...) Sp. z o.o. w ramach prowadzonej działalności zawarło umowy zlecenia

z zainteresowaną m.in. na wykonywanie usług produkcyjnych. Umowy były zawierane na okres jednego roku zaś ich przedmiot miał być realizowany w zależności od potrzeb

i w czasie dogodnym dla zleceniodawcy. W treści tych umów określono również wynagrodzenie za wykonaną pracę, które było naliczane według stawki godzinowej. Umowy zlecenia były podpisywane z początkiem danego roku kalendarzowego, na okres jego trwania. Do umów tych zawierano też aneksy, na mocy których zmieniane były stawki godzinowe za wykonaną pracę.

I. W. (2), w spornych okresach pozostawała w stosunku pracy z Zakładami (...) S.A. w G..

O możliwości zawarcia umów zlecenia pracownicy (...) S.A. w G. dowiadywali się od swoich przełożonych – również pracowników (...) S.A.

w G., którzy proponowali im zawarcie takich umów. Również same umowy zlecenia podpisywane były przez zleceniobiorców w kadrach IZO – ERGU. Natomiast zapotrzebowanie na dodatkową pracę ustalane było na bieżąco przez mistrzów i kierowników spółki (...). Informacja taka była wywieszana w IZO – ERG na tablicy ogłoszeń lub w książce zmian. Z kolei zainteresowani dorobieniem przez świadczenie dodatkowej pracy, poza normalnymi godzinami pracy wykonywanej w ramach umów o pracę zawartych z IZO – ERG, sami zgłaszali chęć jej wykonywania. Po zebraniu odpowiedniej liczby chętnych do pracy, kierownictwo spółki (...) zatwierdzało listę, która była również wywieszana na tablicy ogłoszeń i w oparciu o którą kadra kierownicza i pracownicy przystępowali do pracy na podstawie umów zlecenia z (...).

Sąd ustalił, iż w ramach zawartych umów zlecenia pracownicy IZO – ERG wykonywali zasadniczo takie same obowiązki i te same czynności co w ramach zawartych umów o pracę. Pracę świadczyli na swoich stanowiskach pracy. Praca wykonywana przez tych pracowników na podstawie umów zlecenia była świadczona na rzecz Zakładów (...) S.A. i przy użyciu narzędzi należących do tego zakładu. Była to dodatkowa praca wykonywana przez tych pracowników po godzinach pracy wynikających z ich umów o pracę, jak również w soboty i niedziele.

Spółka (...) zapewniała nadzór techniczny, kierownictwo nad zleceniobiorcami, jak również zapewniała odpowiednie stanowiska pracy i wszelkie narzędzia i materiały do wykonywania pracy w ramach umowy zlecenia.

Pracę w ramach umów zlecenia mogli wykonywać wszyscy chętni pracownicy spółki (...), którzy mieli podpisane umowy zlecenia z (...), z tym że pracownicy produkcyjni wykonywali takie same prace, jak świadczone dla spółki (...) w ramach umów o pracę. Bywało, że niektórzy z zainteresowanych wykonywali inne czynności jako zleceniobiorcy (...) od wykonywanych na rzecz IZO- ERG, ale wykorzystywali narzędzia pracodawcy i produkowali te same części, co pracownicy. Z kolei pracownicy dozoru w ramach realizacji umów zlecenia mogli również wykonywać dozór nad pracą zleceniobiorców, mogli też, podobnie jak pracownicy umysłowi spółki (...), wykonywać proste prace produkcyjne nie wymagające stosownych kwalifikacji, czy uprawnień. Mogli też zajmować się pracami porządkowymi.

Rozliczeń dokonywano po zakończonym miesiącu pracy. W spółce (...) funkcjonował jeden czytnik i dwie różne karty, przy pomocy których rejestrowany był czas pracy zleceniobiorców: jedna karta dotyczyła rejestracji pracy w ramach stosunku pracy,

a druga pracy dla Przedsiębiorstwa Produkcji i Handlu (...) Sp. z o.o. Dodatkowo, już na wydziale produkcyjnym, jego kierownik ze spółki (...), odnotowywał ile poszczególni zleceniobiorcy (...) wykonywali w danym dniu pracy. Następnie w oparciu o te dane wystawiane były rachunki do rozliczenia umów zlecenia, po podpisaniu których dokonywano dla zleceniobiorców wypłaty należnych wynagrodzeń. Z kolei spółka (...) wystawiała fakturę na spółkę (...), w której kwotę za wykonaną produkcję naliczano od masy wykonanych gotowych produktów.

Sąd ustalił, że spółka (...) w celu realizacji przedmiotowych umów produkcyjnych, zawierała umowy zlecenia tylko z pracownikami grupy spółki (...).

W okresie od 7 marca 2014r. do 15 kwietnia 2014r. organ rentowy przeprowadził kontrolę w spółce (...). Podobną kontrolę przeprowadzono w okresie od 29 czerwca 2015r. do 9 lipca 2015r. i od 1 września 2015r. do 2 października 2015r. w spółce (...). Przedmiotem obu tych kontroli było ustalenie prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek i wpłat, do pobierania których zobowiązany jest organ rentowy, zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i do ubezpieczenia zdrowotnego, prawidłowości ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacania tych świadczeń oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawiania zaświadczeń.

W następstwie przeprowadzonych postępowań organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję ustalającą w stosunku do spółki (...) zerową podstawę wymiaru składek i zerowe składki na ubezpieczenie zdrowotne, zaś w stosunku do spółki (...) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Ustalona podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowiła sumę wynagrodzenia wynikającego z umów o pracę zawartych przez I. W. (2) ze spółką (...), które zostało podane przez płatnika składek do ZUS jako „podstawa emerytalna” i z umów zlecenia zawartych przez I. W. (2) ze spółką (...), w ramach których wykonywała ona pracę na rzecz swojego pracodawcy, z którym pozostawał w stosunku pracy. tj. spółki (...).

W spornym okresie I. W. (1) podlegała ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (...) SA (k.79 a.s.)

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie: akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w tym akt kontroli przeprowadzonej u płatników składek: Zakładów (...) Spółki Akcyjnej w G. i Przedsiębiorstwa Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.,

a w szczególności zawartych w tych aktach: umów produkcyjnych z 30 grudnia 2008r.,

28 grudnia 2009r., 30 grudnia 2010r., 30 grudnia 2011r., 21 grudnia 2012r. i 20 grudnia 2013r. oraz umów zlecenia zawartych między odwołującą spółką (...), a I. W. (2)

a także aneksów zmieniających określone w tych umowach warunki płacy, zeznań świadka A. S. w sprawie VIII U 207614 (k.79-80), pisma ZUS (K. 79 a.s.)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek, tj. Przedsiębiorstwa Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy wyjaśnić, że organ rentowy ma uprawnienia do badania ważności umów cywilnoprawnych. Zgodnie, bowiem z art. 68 ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017r., poz. 1778 ze zm.) do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy między innymi wymierzanie

i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne. Po myśli natomiast art. 83 ustawy ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw

w szczególności dotyczących ustalania wymiaru składek.

Organ rentowy posiada więc kompetencję do badania charakteru i do oceny prawnej umów stanowiących tytuł do zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, w tym badania prawidłowości ustalania wymiaru składek i może wydawać decyzje w tym przedmiocie.

W okresie objętym zaskarżoną decyzją odwołujące Przedsiębiorstwo Produkcji

i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. zawarło z I. W. (2) umowy zlecenia. Nadto I. W. (2) pozostawał w stosunku pracy z Zakładami (...) Spółką Akcyjną

w G. i jednocześnie wykonywała na rzecz tej spółki pracę w ramach umowy zlecenia ze spółką (...).

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz obliczania i opłacania składek reguluje ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017r., poz. 1778 ze zm.).

Zgodnie z treścią art. 6 ust 1 pkt 1 tej ustawy, pracownicy (z wyłączeniem prokuratorów), podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym,
z zastrzeżeniem art. 8 i 9.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pracownicy podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu.

Z kolei w myśl art. 12 ust 1 osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu.

Po myśli art. 8 ust 1 za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy,
z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a.

Zgodnie z art. 8 ust. 2a za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadza się zatem do oceny prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne dla pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017r., poz. 1778 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 581 ze zm.).

Z kolei, aby dokonać oceny prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne I. W. (2), należy dokonać oceny charakteru umów zleceń, jakie zawarła ona ze Spółką (...) przez pryzmat art. 8 ust. 2a ustawy systemowej tj. ocenić czy praca wykonywana w ramach tych umów zleceń była w istocie pracą świadczoną na rzecz własnego pracodawcy.

W ocenie Sądu czynnikiem decydującym o tym, na rzecz jakiego podmiotu praca była de facto wykonywana, jest finalny efekt tej pracy. Ścisłej rzecz ujmując należy w takiej sytuacji badać, który podmiot osiąga w ostatecznym rozrachunku korzyść z wykonania umowy. Z treści umów zleceń zawartych między odwołującym Przedsiębiorstwem Produkcji i Handlu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. a I. W. (2) wynika, że praca świadczona przez nią na podstawie tych umów wykonywana była na rzecz Zakładów (...) Spółki Akcyjnej w G., tj. podmiotu z którym I. W. (2) łączyła umowa o pracę, z tym że była świadczona za pośrednictwem Spółki (...).

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 2 września 2009r., sygn. akt II UZP 6/09 (OSNP 2010/3-4/46) pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2007r. Nr 4, poz. 74 ze zm.). Pogląd ten potwierdził Sąd Najwyższy również w wyroku z 14 stycznia 2010r. sygn. I UK 252/09 (LEX nr 577824) oraz w wyroku z 13 lutego 2014r. sygn. (I UK 323/13 (LEX nr 145519) wskazując, iż teza ta jest aktualna także w stosunku do pracowników wykonujących taką pracę na podstawie umowy zlecenia.

Zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje

w stosunku pracy.

Przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego, przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą, jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika

w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że – będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą – jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę zlecenia z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Można też wskazać, że art. 8 ust. 2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, z tym, że musiałby on wówczas przestrzegać przepisów o godzinach nadliczbowych, powierzeniu pracownikowi do wykonywania pracy innej niż umówiona (art. 42 § 4 k.p.) i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy.

Podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym

i wypadkowym, tak jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych). W związku z tym, osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), który jest także zobowiązany obliczać, rozliczać i przekazywać składki co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 17 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Ponadto, płatnicy składek w stosunku do pracownika, obliczają części składek na ubezpieczenia emerytalne

i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonych i po potrąceniu ich ze środków ubezpieczonych przekazują do Zakładu (art. 17 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

W ocenie Sądu mając na uwadze, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne

z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa

w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się"

w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

Wniosek powyższy nie budzi wątpliwości w przypadku pracownika, z którym sam pracodawca zawarł umowę cywilnoprawną w sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a. W takim przypadku uznanie pracodawcy za płatnika składek jest oczywiste i zgodne z ogólną zasadą wynikającą z ustawy systemowej, że płatnikiem składek jest podmiot, będący stroną stosunku uzasadniającego objęcie obowiązkiem ubezpieczenia - pracodawca, zleceniodawca. Takie rozwiązanie wydaje się również uzasadnione w sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy. Przemawiają za nim wyżej podniesione argumenty, a ponadto fakt, że obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona, i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń

i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy. Należy też wziąć pod uwagę, że wskazanej w art. 18 ust. 1a operacji uwzględnienia w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy przychodu uzyskiwanego z tytułu umowy cywilnoprawnej nie jest w stanie wykonać osoba trzecia, będąca zamawiającym (zlecającym) w umowie cywilnoprawnej zawartej z pracownikiem. Teoretycznie może ona nawet nie wiedzieć, że zleceniobiorca (przyjmujący zamówienie) jest pracownikiem podmiotu, dla którego świadczy usługi (wykonuje dzieło) w ramach własnej umowy. Wobec tego należy przyjąć, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy.

Dodatkowy problem powstaje z oceną dodatkowej pracy wykonywanej przez pracowników w spółkach zależnych od pracodawcy lub z nim powiązanych. Pracodawcy bowiem, aby zaoszczędzić, między innymi na wypłatach wynagrodzenia za pracę

w godzinach nadliczbowych, czy też należnych składkach na pracownicze ubezpieczenia społeczne, niekiedy powołują lub wykorzystują spółki zależne, w których na podstawie umów cywilnoprawnych mają świadczyć pracę ich pracownicy. Przeważnie wykonują oni wtedy, po godzinach pracy u swojego pracodawcy, pracę tego samego rodzaju co wykonywana zwykle w normalnych godzinach pracy. Bywają też sytuacje, że w ramach umów cywilnoprawnych wykonują oni wprawdzie pracę innego rodzaju, niż w normalnych godzinach pracy, jednak

w ramach tych umów również świadczą pracę na rzecz swojego pracodawcy i pod jego nadzorem, wykonując czynności nie wymagające specjalnych kwalifikacji, jak proste prace produkcyjne, prace magazynowe, transportowe, czy porządkowe. Ocena takich praktyk była kilkakrotnie przedmiotem rozstrzygnięć sądowych jak choćby w wyrokach Sądu Najwyższego: z 5 listopada 2013r., w sprawie II PK 50/13 (OSNP Nr 9/2014, poz. 129);

z 20 listopada 2013r. w sprawie II PK 55/13 (L.) oraz z 26 listopada 2013r. w sprawie

II PK 63/13 (...) Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach podkreślił, że spółki należące do grupy spółek, z którymi dana osoba zawarła umowę o pracę i umowę zlecenia, są odrębnymi podmiotami prawnymi. Połączenie pracy wykonywanej na rzecz każdej z tych spółek przez uznanie, że umowa zlecenia została zawarta w celu obejścia prawa (art. 58

I KC), byłoby ewentualnie możliwe przy przyjęciu konstrukcji pominięcia osobowości prawnej spółki, zwanej także konstrukcją nadużycia osobowości lub przebijania welonu korporacyjnego. Stanowi ona wyraz dezaprobaty dla sytuacji, w której korzystanie ze swobody w kreowaniu osób prawnych prowadzi do szczególnie negatywnych konsekwencji dla pozostałych uczestników obrotu. Można więc uznać, że w orzecznictwie próbuje się zwalczać patologię, gdy przedsiębiorcy celowo tworzą nowe podmioty zatrudniające pracowników, aby unikać płacenia za pracę w godzinach nadliczbowych, choć faktycznie pracownicy wykonują tę samą pracę pod tym samym kierownictwem. W takich przypadkach stosowana jest wykładnia obowiązujących przepisów, pozwalająca na pomijanie prawnej odrębności poszczególnych podmiotów wchodzących w skład tej samej grupy kapitałowej lub wzajemnie powiązanych.

Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z 5 listopada 2013r. w sprawie II PK 50/13 (OSNP Nr 9/2014, poz. 129), przyjmując, że skoro wszystkie czynności kierownicze, w zależności od czasu, miejsca, i sposobu wykonywania pracy, następowały

w ramach relacji między pracodawcą a pracownikami, to taka więź musi być oceniana jako stosunek pracy. Nie jest bowiem tak, że zawarta umowa cywilnoprawna (np. umowa zlecenia) rodzi trwały stosunek obligacyjny przez sam fakt jej spisania, w sytuacji gdy nie są realizowane na rzecz owego zleceniodawcy obowiązki zleceniobiorcy, a praca, o której mowa w umowie zlecenia, faktycznie jest wykonywana w ramach stosunku pracy nawiązanego z innym podmiotem.

W ocenie Sądu, mając na uwadze powyższe rozważania oraz ustalony stan faktyczny, należało podzielić stanowisko organu rentowego, zawarte w zaskarżonej decyzji.

Z materiału dowodowego wynika bowiem jednoznacznie, że I. W. (2) pozostawała w stosunku pracy z Zakładami (...) Spółką Akcyjną w G. i wykonywała na rzecz tej spółki pracę w ramach umowy zlecenia

z Przedsiębiorstwem Produkcji i Handlu (...)

z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Świadek A. S. zatrudniony

w skarżącej spółce jako szef produkcji przedstawił bowiem w sposób szczegółowy jak wygląda i wyglądał w okresie objętym zaskarżonymi decyzjami proces produkcji w skarżącej spółce, co pozwoliło Sądowi na poczynienie niezbędnych ustaleń faktycznych w tym zakresie. Nadto świadek ten wyraźnie stwierdził, że z uwagi na duże zapotrzebowanie na produkty produkowane przez tą spółkę i brak możliwości wykonywania zamówień przez jej pracowników, w ich normalnym czasie pracy, istniała potrzeba ich dodatkowej pracy w dodatkowym czasie pracy czyli w dni wolne od pracy, czy też na innych zmianach niż konkretny zainteresowany (pracownik apelującej) w danym dniu świadczył pracę na rzecz swojego pracodawcy. Powyższe jak stwierdził świadek zależne było od tego czy dodatkowa praca musiała być wykonywana na maszynach podstawowych używanych w toku produkcji czy też na maszynach pomocniczych typu wiertarki, frezarki itp. W przypadku, gdy potrzeba pracy dodatkowej dotyczyła prac przy użyciu maszyn podstawowych to praca ta musiała być wykonywana w dni wolne od pracy, natomiast gdy odnosiła się do pracy przy użyciu maszyn pomocniczych, które były wykorzystywane u skarżącej na jednej (pierwszej) zmianie to praca dodatkowa mogła być świadczona też w dni robocze na innej (drugiej) zmianie. Jak nadto stwierdzał świadek spółka (...) zapewniała pracowników do tych dodatkowych prac, przy czym w praktyce wyglądało to tak, że kierownicy poszczególnych działów produkcji apelującej spółki zgłaszali zapotrzebowanie na pracowników do dodatkowej produkcji i po otrzymaniu zgody dyrektora ds. produkcji pytali pracowników apelującej czy są zainteresowani dodatkową pracą, przy czym według wiedzy świadka warunkiem podjęcia takiej dodatkowej pracy przez pracowników skarżącej spółki było zawarcie umów zlecenia ze spółką (...). Świadek wskazał też na sposób ewidencjonowania czasu pracy osób wykonujących tą dodatkową pracę. Wreszcie świadek stanowczo stwierdzał, że dodatkowe prace były świadczone na terenie zakładu produkcyjnego skarżącej spółki, przy użyciu jej maszyn i jej materiałów oraz pod nadzorem pracowników w tej spółce zatrudnionych w charakterze osób „dozoru”. W końcu z zeznań świadka wynika także, iż pracownicy wykonujący powyższą pracę dodatkową wykonywali bądź te same czynności co na podstawie umów o pracę łączących ich ze skarżącą spółką, bądź też inne prace związane z produkcją zasadniczą tej spółki. Nie bez znaczenia pozostaje też, że spółka (...) pozostaje jedynym udziałowcem spółki (...), zaś prezes tej ostatniej jest równocześnie dyrektorem do spraw finansowych IZO – ERG.

Konsekwencją powyższego jest uznanie, że płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy zlecenia jest pracodawca I. W. (2), a podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stanowi sumę przychodów uzyskiwanych przez I. W. (2) z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia. Z kolei odwołująca spółka (...), jako zleceniodawca nie ma obowiązku naliczania i odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne, za swoich zleceniobiorców, będących równocześnie pracownikami spółki (...).

Mając na uwadze powyższe Sąd uznając odwołania za bezzasadne, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 i § 10, ust. 1, pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804, ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

(-) SSO Teresa Kalinka